

Rapport

Politie mocht minderjarige jongen controleren, maar klachtbehandeling verliep niet goed

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over het ten onrechte staande houden op basis van het signalement en over etnisch profileren niet gegrond. De ombudsman vindt de klacht over de klachtbehandeling gegrond.

Datum 8 juni 2023
Publicatienummer 2023/083
KOM002/2023

Inhoudsopgave

Leeswijzer.....	2
Inleiding	3
Wat is de klacht?	3
Onderzoek door de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman.....	4
Wat is er gebeurd?	4
Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?	7
Conclusie.....	11
Bijlage I: Verslag van bevindingen	12
Bijlage II: rapportage portofoonverkeer	26

Leeswijzer

Het eerste deel van dit rapport bevat de klacht van Mia en een verkorte weergave van wat tijdens het onderzoek is komen vast te staan. Daarna volgt het oordeel van de Nationale ombudsman over de klacht. Als bijlage is een uitgebreid verslag van bevindingen opgenomen. In dit verslag van bevindingen is alle informatie opgenomen die de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman tijdens hun onderzoek hebben verkregen.

Inleiding

Dit rapport gaat over de klacht van Mia¹. Haar minderjarige zoon en zijn twee vrienden zijn door de politie staande gehouden en onderworpen aan een zogenoemde verscherpte controle. Het is een controle waarbij de politieambtenaren hun hand op het vuurwapen houden en de betrokken personen directief worden toegesproken. De controle had volgens Mia niet mogen plaatsvinden omdat haar zoon en zijn vrienden volgens haar niet voldeden aan het signalement. Mia stelt dat de politie etnisch geprofileerd heeft. Mia geeft aan dat de controle indruk heeft gemaakt op haar zoon. Verder is zij het niet eens met de manier waarop de politie haar klacht behandeld heeft.

In dit rapport zijn de bevindingen van het onderzoek door de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman neergelegd en geeft de Nationale ombudsman een oordeel over de klacht.

Wat is de klacht?

De klacht van Mia

Mia klaagt erover dat de politie haar minderjarige zoon in het voorjaar van 2021 heeft onderworpen aan een verscherpte controle. Zij stelt dat haar zoon niet gecontroleerd had mogen worden, omdat het signalement hiervoor volgens haar geen grondslag bood. Volgens Mia was de politie op zoek naar vier mannen in de leeftijd van 25 tot 30 jaar met een donkere huidskleur en dreadlocks. Verder zou één van de mannen een witte jas dragen. Mia stelt dat haar zoon en zijn twee vrienden enkel voldeden aan de in het signalement genoemde donkere huidskleur. Zij wijst erop dat haar zoon op het moment van de controle dertien jaar was. Eén van zijn vrienden was twaalf jaar en de andere vriend was niet ouder dan vijftientig, aldus Mia. Mia begrijpt dat huidskleur onderdeel kan uitmaken van een signalement. Maar op het moment dat de huidskleur het enige kenmerk in het signalement is waaraan iemand voldoet, mag volgens haar geen controle plaatsvinden. Mia stelt dat er sprake is van etnisch profileren.

Mia klaagt ook over de manier waarop de politie haar klacht heeft behandeld. Zij stelt zich op het standpunt dat de politiechef ten onrechte van het advies van de klachtencommissie om de klacht gegrond te verklaren, is afgeweken. Een duidelijke toelichting van de politiechef waarom haar klacht ongegrond zou zijn, ontbreekt volgens haar. Zij wijst er hierbij op dat in het oordeel van de politiechef een groene jas naar voren komt, terwijl hierover niet eerder is gesproken.

Mia stelt verder dat voor haar onduidelijk is of de politie iets heeft gedaan met een punt dat zij tijdens de klachtenprocedure naar voren bracht over informatieverstrekking aan ouders. Mia wijst erop dat de betrokken politieambtenaren haar niet over de verscherpte controle van haar zoon geïnformeerd hebben. Tijdens gesprekken die Mia naar aanleiding van het voorval met politieambtenaren heeft gehad, heeft zij het belang van het actief informeren van ouders van minderjarigen na een controle benadrukt. De controle heeft veel impact op haar zoon gehad. De politieambtenaren hebben Mia toegezegd dat dit punt zou worden opgepakt, maar haar is onbekend of dit daadwerkelijk is gebeurd.

Het verzoek van de politiechef

Naast Mia heeft ook de politiechef uit eigen beweging contact opgenomen met de Nationale ombudsman. De politiechef heeft de ombudsman gevraagd om een oordeel te geven over de klacht over etnisch profileren.

¹ Dit is een verzonden naam.

De klachtformulering

Voor het onderzoek heeft de Nationale ombudsman aan de hand van de klacht van Mia de volgende klachtformulering gebruikt.

Mia klaagt erover dat politieambtenaren van de politie-eenheid Rotterdam haar minderjarige zoon hebben staande gehouden op basis van een signalement, terwijl hij onvoldoende aan dat signalement voldeed.

Mia klaagt dat in dit geval sprake is van etnisch profileren.

Verder klaagt Mia over de klachtbehandeling door de politie, waaronder het door de politiechef – in afwijking van het oordeel van de klachtencommissie – ongegrond verklaren van de klacht.

Onderzoek door de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman

De Nationale ombudsman heeft besloten om samen met de Kinderombudsman een onderzoek te openen naar de klacht van Mia. In het onderzoek geeft alleen de Nationale ombudsman een oordeel over de klacht. De Kinderombudsman is aangesloten bij het deel van het onderzoek dat gaat over de klachtbehandeling, voor zover dat gaat over de (voorgenomen) maatregelen die de politie heeft genomen naar aanleiding van de klacht. Deze maatregelen hebben betrekking op het informeren van ouders door de politie na een controle van een minderjarige, anders dan een aanhouding. Hiervoor is gekozen omdat de beoordeling van de klacht over het signalement en etnisch profileren gelijk is voor minderjarigen en volwassenen en de zoon van Mia niet zelf betrokken wilde zijn bij het onderzoek.

Wat is er gebeurd?

De verscherpte controle

Op een dag in het voorjaar van 2021 kwam via het operationeel centrum van de politie een melding binnen over een bedreiging met een vuurwapen ter hoogte van een supermarkt aan de Tegelseweg². Op basis van het gesprek met de melder ontstond een summier signalement. Politieambtenaren zijn ter plaatse in gesprek gegaan met het slachtoffer van de bedreiging. Het gesprek met het slachtoffer verliep moeizaam. Langzaam werd wat meer duidelijk over de verdachten. Rond datzelfde tijdstip waren politieambtenaren op zoek naar personen die aan het signalement voldeden. Door personeel van de afdeling Cameratoezicht van de gemeente is op een zeker moment een groep personen waargenomen die volgens hen aan het signalement voldeed. Hierop zijn de zoon van Mia en zijn vrienden staande gehouden en is een verscherpte controle uitgevoerd. Na de controle bleek dat de jongens niet de personen waren die werden gezocht. De betrokken politieambtenaren hebben de jongens toen hun excuses aangeboden. Vervolgens zijn de politieambtenaren verder gegaan met hun zoektocht.

De klachtbehandeling door de politie

Mia heeft bij de politie geklaagd dat haar zoon etnisch geprofileerd is. De klachtencommissie heeft de politiechef geadviseerd deze klacht gegrond te verklaren. Volgens de klachtencommissie kan niet worden vastgesteld of de leeftijd van de verdachten al onderdeel uitmaakte van het signalement op het moment van de controle. Daarom heeft de klachtencommissie zowel de situatie beoordeeld waarin de leeftijd wél

² Dit is een verzonden naam.

onderdeel uitmaakte van het signalement als de situatie waarin dit niet het geval was. De klachtencommissie concludeert dat het gegeven signalement in beide gevallen onvoldoende reden was om de zoon van Mia te controleren. Uitsluitend de donkere huidskleur van de zoon van Mia kwam volgens de klachtencommissie overeen met het opgegeven signalement. Dit heeft volgens de klachtencommissie tot gevolg dat er sprake is van etnisch profileren. De klachtencommissie betreft in deze conclusie ook de aard van de melding, de bedreiging met een vuurwapen. Volgens de klachtencommissie heeft de politie in deze zaak onvoldoende aannemelijk gemaakt dat etniciteit geen rol speelde bij de controle van de zoon van Mia. De klachtencommissie heeft in haar beoordeling gebruik gemaakt van het rapport 'Verkleurde beelden' van de Nationale ombudsman³.

Nadat de klachtencommissie haar advies had uitgebracht, heeft de politiefchef de bij het voorval betrokken politieambtenaren de gelegenheid gegeven hun eerder naar voren gebrachte zienswijze aan te vullen. Naar aanleiding van deze aanvullende zienswijzen verklaart de politiefchef de klacht van Mia over etnisch profileren ongegrond. Ook de politiefchef overweegt dat niet kan worden vastgesteld in welke mate het signalement al was uitgebreid op het moment dat de verscherpte controle van de zoon van Mia plaatsvond. De politiefchef stelt echter dat niet alleen naar de donker getinte huidskleur van de jongens is gekeken bij de beslissing om over te gaan tot het uitvoeren van een controle. Ook de kleur van de jassen, de locatie waar zij liepen en de omvang van de groep hebben meegewogen bij die beslissing. Het ging volgens de politiefchef om een (gedeeltelijk) witte jas en een groene jas, de jongens liepen op 500 meter afstand van de locatie waar het gemelde vuurwapen was gezien en het ging om een groep van drie personen. Verder noopte de aard van de melding volgens hem tot snel handelen. En hij wijst erop dat de betrokken politieambtenaren hebben verklaard dat zij in de betreffende wijk ervaringen hebben met zeer jonge verdachten die wapens bij zich dragen.

De politiefchef is verder van oordeel dat de betrokken politieambtenaren onvoldoende passende nazorg hebben geboden aan de ouders en de jongens. Hiervoor heeft de politiefchef zijn excuses aangeboden. Hij neemt dit mee om herhaling in de toekomst te voorkomen.

De bevindingen tijdens het onderzoek

De Nationale ombudsman en de Kinderombudsman hebben de politiefchef tijdens het onderzoek de gelegenheid gegeven te reageren op de klacht. Ook hebben zij de politiefchef een aantal vragen gesteld. Mia heeft vervolgens de gelegenheid gekregen om te reageren op de reactie en de antwoorden van de politiefchef. En zij heeft de gelegenheid gekregen een reactie te geven op de eerder genoemde aanvullende zienswijzen van de betrokken politieambtenaren. Verder hebben medewerkers van de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman de betrokken politieambtenaren gehoord en het dossier bestudeerd. De bevindingen hiervan staan in het verslag in bijlage 1.

Het signalement en etnisch profileren

Tijdens het onderzoek kwam onder meer het volgende naar voren.

De politiefchef blijft tijdens het onderzoek bij zijn standpunt dat de zoon van Mia en zijn vrienden enigszins aan het op dat moment beschikbare signalement voldeden en dat de betrokken politieambtenaren niet etnisch geprofileerd hebben. De politiefchef concludeert dat de betrokken politieambtenaren hebben gehandeld conform het handelingskader professioneel controleren. Hij stelt dat er sprake was van een strafbaar feit waarop gereageerd moest worden. De zoon van Mia en zijn vrienden werden volgens de politiefchef gecontroleerd, omdat zij gedeeltelijk aan het summiere signalement voldeden, zij op de eerder

³ Rapport Nationale ombudsman 2021/030, Verkleurde beelden, hoe moet de overheid omgaan met klachten over etnisch profileren?, 30 maart 2021, www.nationaleombudsman.nl.

doorgegeven looproute stonden en de loopafstand ook qua tijd klopte. Omdat het signalement summier was en de mannen in de groep hieraan slechts gedeeltelijk voldeden en jong waren, is in plaats van de 'Benaderingstechniek gevaarlijke verdachte' (BTGV)⁴ een verscherpte controle uitgevoerd, aldus de politiechef. Verder wijst de politiechef erop dat de betrokken politieambtenaren ermee bekend waren dat in die periode veel zware geweldsdelicten plaatsvonden waarbij minderjarigen waren betrokken en waarbij regelmatig slachtoffers vielen. Die wetenschap droeg volgens de politiechef bij aan de urgentie om de controle uit te voeren.

De betrokken politieambtenaren hebben allemaal benadrukt dat de aard van de melding, bedreiging met een vuurwapen, een rol speelde bij de beslissing om over te gaan tot een controle. Verder heeft een van de betrokken politieambtenaren toegelicht dat de haardracht van de jongens voorafgaand aan de controle niet zichtbaar was, omdat de jongens met hun rug tegen een winkelruit stonden. Ook wijzen de betrokken politieambtenaren erop dat de verdachten hun jas na de bedreiging kunnen hebben opengeritst of uitgedaan. De betrokken politieambtenaren stellen zich allen op het standpunt dat zij niet etnisch geprofileerd hebben. Ze hebben dit standpunt toegelicht.

De politie heeft de Nationale ombudsman laten weten dat geen camerabeelden meer beschikbaar zijn van de dag van de verscherpte controle. Deze beelden worden na vier weken gewist. Tijdens het onderzoek is gebleken dat voorafgaand aan, tijdens en na het uitvoeren van de verscherpte controle van de zoon van Mia, tussen de betrokken politieambtenaren communicatie heeft plaatsgevonden via twee portfoonkanalen. Via het ene kanaal vond communicatie plaats tussen politieambtenaren en het operationeel centrum. Via het andere kanaal, de zogenoemde onderlijn, vond communicatie plaats tussen politieambtenaren en de algemeen commandant. Op de vraag van de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman of de communicatie via de onderlijn te achterhalen en beschikbaar is, heeft de politiechef bevestigend geantwoord. Hij heeft laten weten dat de audiobestanden van de communicatie met het operationeel centrum én de communicatie op de onderlijn zijn uitgeluisterd door een medewerker van het team Veiligheid Integriteit en Klachten. De medewerker heeft dit letterlijk uitgewerkt in een rapportage. Deze rapportage is toegestuurd aan de Nationale ombudsman. Op basis van deze rapportage kan worden achterhaald welke informatie op welk moment duidelijk werd.

Hieronder is, kort weergegeven en voor zover van belang, chronologisch de informatie uit het overzicht van het portfoonverkeer weergegeven.

- Het operationeel centrum laat weten dat aan de Tegelseweg ter hoogte van een supermarkt een man staat die eerder bedreigd zou zijn door iemand met een vuurwapen.
- Eenheid 1⁵ laat weten met het slachtoffer in gesprek te zijn. En dat het gesprek moeizaam verloopt.
- Eenheid 1 laat weten dat het slachtoffer aangeeft dat drie personen richting de Schoolstraat⁶ zijn gelopen. Eén van hen had een witte jas aan en een ander een zwarte jas. Nog niet duidelijk is wie het vuurwapen zou hebben.
- Eenheid 1 laat later weten dat het volgens het slachtoffer gaat om een groep van vier jongens. Van dat groepje hebben twee jongens dreadlocks. De derde heeft geen dreadlocks en hij zou een witte jas aan hebben. Deze laatste zou het vuurwapen hebben.
- Eenheid 1 laat weten dat de jongens donker getint zijn. En dat ze allemaal van Antilliaanse afkomst zijn.
- Eenheid 1 laat weten dat de jongens richting de Schoolstraat of de Matrozenweg⁷ liepen.
- Eenheid 1 laat weten dat het vuurwapen daadwerkelijk is gezien.

⁴ Bij het volgen van de BTGV-procedure wordt het vuurwapen getrokken en op de verdachte gericht.

⁵ Dit is een verzonnen naam.

⁶ Dit is een verzonnen naam.

⁷ Dit is een verzonnen naam.

- De algemeen commandant zegt dat de melding een kwartier oud is en vraagt de politieambtenaren hiermee rekening te houden bij het bepalen van het zoekgebied.
- De algemeen commandant laat weten dat hij op de Boslaan⁸ drie Antilliaanse, in ieder geval getinte, mannen waarneemt, waarvan één opvallend met een witte jas.
- De algemeen commandant laat weten dat het net voor de Dropweg⁹ is.
- De algemeen commandant laat weten dat één van de jongens een groene jas draagt, in ieder geval een groene capuchon heeft. Een andere jongen heeft een zwarte capuchon en een bril op. En een andere jongen heeft een witte jas, althans aan de bovenkant wit en aan de onderkant donker. En hij heeft een tasje om.
- De algemeen commandant zegt dat niet meteen een BTGV-procedure moet worden gevolgd of iets dergelijks. Maar wel verscherpt uiteraard. De jas is namelijk niet helemaal wit.
- Eenheid 3¹⁰ laat weten dat op de Boslaan een verscherpte controle wordt uitgevoerd op een aantal personen die voldoen aan het signalement.
- Eenheid 1 laat weten dat het zou gaan om jonge gasten van een jaar of 25 tot 30.
- Eenheid 3 laat weten dat de controle op de Boslaan negatief is en dat niets is aangetroffen.

De klachtbehandeling

In reactie op de vraag van de Nationale ombudsman waarom de betrokken politieambtenaren de gelegenheid hebben gekregen hun zienswijze aan te vullen en waarom deze informatie niet is gedeeld met Mia, heeft de politiechef laten weten dat hij de klacht van Mia in eerste instantie gegrond wilde verklaren. Toen tijdens een gesprek met de betrokken politieambtenaren bleek dat bepaalde informatie bij de klachtencommissie niet op tafel was gekomen, heeft hij de betrokken politieambtenaren gevraagd een aanvullende zienswijze te geven. De politiechef stelt dat het achteraf gezien beter was geweest als Mia deze aanvullende zienswijzen ook teruggekoppeld had gekregen.

Op de vraag van de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman naar de stand van zaken over het informeren van ouders van minderjarigen die betrokken waren bij een ingrijpende gebeurtenis met de politie, laat de politiechef het volgende weten. Hij stelt dat een briefingsitem is gemaakt van dit leerpunt en dat dit item enkele weken binnen de basisteams van de eenheid is getoond voor aanvang van elke dienst. Verder is het punt meegenomen in de aanbevelingen van het jaarverslag Klachten 2021 van de politie-eenheid Rotterdam. De betrokken politieambtenaren hebben in de gesprekken met de medewerkers van de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman laten weten dat zij sinds deze klacht hun werkwijze hebben aangepast. De betrokken politieambtenaren nemen nu niet alleen contact op met ouders als een minderjarige is aangehouden, maar ook als een minderjarige betrokken was bij een andere ingrijpende gebeurtenis met de politie.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

Het signalement en etnisch profileren

Het beoordelingskader van de Nationale ombudsman

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd. Etnisch profileren is het gebruik van criteria als ras, huidskleur, nationaliteit, taal, geloof of afkomst bij opsporing of rechtshandhaving terwijl dat niet objectief te rechtvaardigen is. Het is een vorm van discriminatie

⁸ Dit is een verzonden naam.

⁹ Dit is een verzonden naam.

¹⁰ Dit is een verzonden naam.

en daarmee in strijd met artikel 1 van de Grondwet. De Nationale ombudsman heeft in zijn eerder genoemde rapport 'Verkleurde beelden' een kader ontwikkeld voor het beoordelen van klachten over etnisch profileren.

Het beoordelen van klachten over etnisch profileren (zie het rapport Verkleurde Beelden p. 64)

Vaak is het moeilijk om de feiten vast te stellen bij klachten over etnisch profileren. Het gaat om het woord van de één tegen de ander. Of juist om de dingen die niét gezegd zijn. Over het algemeen zal een ambtenaar immers niet expliciet zeggen dat hij iemand staande houdt vanwege zijn etniciteit. Het is dan ook vrijwel onmogelijk voor een klager om te bewijzen dat hij eruit is gepikt vanwege zijn etniciteit. Zelfs als alle signalen erop wijzen, weten we nog steeds niet zeker wat er omging in het hoofd van de ambtenaar. Het neerleggen van de bewijslast bij de burger is dan ook niet evenredig en in strijd met het behoorlijkheidsvereiste van fair play.

Van de overheid mag worden verwacht dat zij kan uitleggen waarom zij handelt zoals zij doet. De burger mag verwachten dat de overheid kan uitleggen op basis waarvan hij geselecteerd is en in hoeverre etniciteit daarbij een rol heeft gespeeld. Dat betekent dat de overheidsinstantie inzichtelijk moet kunnen maken waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt. Kan de overheidsinstantie dit niet? Dan heeft zij niet aannemelijk gemaakt dat etniciteit geen rol heeft gespeeld en zal ervan moeten worden uitgegaan dat dit wel het geval was.

Het oordeel van de Nationale ombudsman

De Nationale ombudsman is van oordeel dat op grond van het signalement en de aanvullende kenmerken voldoende aanleiding bestond voor het uitvoeren van een verscherpte controle van de zoon van Mia en zijn vrienden. De Nationale ombudsman ziet geen aanleiding voor het oordeel dat de betrokken politieambtenaren etnisch geprofileerd hebben. Hiertoe overweegt de ombudsman als volgt.

Het signalement

Op basis van de weergave van het portfoonverkeer stelt de Nationale ombudsman vast dat op het moment dat de controle werd uitgevoerd het volgende signalement met aanvullende kenmerken bekend was. Het zou gaan om drie of vier personen, die in de richting van de Schoolstraat of de Matrozenweg waren gelopen. Eén van hen draagt een witte jas en een ander draagt een zwarte jas. Twee personen zouden dreadlocks hebben. De persoon met de witte jas heeft geen dreadlocks en hij zou het vuurwapen hebben. De personen zijn donker getint. Verder zouden zij van Antilliaanse afkomst zijn.

De ombudsman stelt op basis van het portfoonverkeer ook vast dat de leeftijd van de verdachten op het moment dat de controle werd uitgevoerd nog niet bekend was. Verder kan op basis van het portfoonverkeer worden vastgesteld dat de groene jas geen onderdeel heeft uitgemaakt van het signalement. De groene jas werd door de algemeen commandant waargenomen op de camerabeelden bij het groepje jongens, die later de zoon van Mia en zijn vrienden bleken te zijn. Deze waarneming heeft de algemeen commandant gedeeld via het portfoonverkeer met de betrokken eenheden.

De zoon van Mia en zijn vrienden

De Nationale ombudsman overweegt dat het groepje van de zoon van Mia en zijn vrienden bestond uit drie personen. Mia heeft de ombudsman laten weten dat haar zoon een zwarte jas met een wit embleem en witte letters op de rug droeg op het moment van de controle. De kleur van de jassen van de vrienden van de zoon van Mia is bij Mia niet bekend. Mia heeft de ombudsman verder laten weten dat haar zoon en zijn vrienden op het moment van de controle geen van allen dreadlocks hadden. Verder staat vast dat de jongens een donkere huidskleur hebben.

Daarnaast komt uit de weergave van het portfoonverkeer naar voren dat de algemeen commandant heeft waargenomen dat één van de jongens van het betreffende groepje een zwarte capuchon en een bril op heeft. Verder heeft hij waargenomen dat een andere jongen een witte jas aan heeft, althans aan de bovenkant wit en aan de onderkant donker. Verder stonden de jongens op een locatie die overeenkwam met de looprichting van de verdachten. Daarnaast klopte ook het tijdsbestek.

Wat speelt verder een rol

De Nationale ombudsman weegt in zijn oordeel mee dat de haardracht van de jongens niet (goed) zichtbaar was. Eén van de betrokken politieambtenaren heeft tijdens het onderzoek laten weten dat de haardracht van de jongens voor hem niet zichtbaar was op het moment dat hij uit de politieauto sprong om de controle uit te voeren. Verder blijkt uit de waarneming van de algemeen commandant dat ten minste één van de jongens een capuchon draagt. Ook weegt de ombudsman mee dat bij de overweging om de controle te laten uitvoeren de aard van de melding een grote rol speelde. Omdat het ging om een bedreiging met een vuurwapen was de drempel voor de algemeen commandant om de controle te laten uitvoeren lager dan wanneer het om een minder ernstig vergrijp zou gaan. En vanwege de aard van de melding was het na aankomst van de politieambtenaren bij het groepje jongens nodig om snel te handelen. Ook de wetenschap dat in die periode in de omgeving veel zware geweldsincidenten plaatsvonden waarbij minderjarigen betrokken waren, speelt een rol.

Conclusie

De Nationale ombudsman komt tot de conclusie dat er geen aanleiding bestaat voor het oordeel dat de politie onbehoorlijk heeft gehandeld door een verscherpte controle uit te voeren van de zoon van Mia en zijn vrienden. De ombudsman overweegt dat de omvang van de groep en de huidskleur van de jongens aan de kenmerken van het signalement voldeden. Verder kwamen de kleuren van de jassen gedeeltelijk overeen. Daarnaast kwam de locatie overeen met de looprichting van de verdachten en klopte ook het tijdsbestek. Of een aantal jongens dreadlocks had, kon niet of moeilijk worden vastgesteld. Het summiere signalement en de overige omstandigheden boden volgens de ombudsman voldoende aanleiding voor de politieambtenaren om de controle uit te (laten) voeren. De Nationale ombudsman constateert verder dat de algemeen commandant zich bewust was van het feit dat het signalement summier was en de jongens hieraan gedeeltelijk voldeden door een verscherpte controle te laten uitvoeren in plaats van de BTGV-procedure te volgen.

Nu de Nationale ombudsman concludeert dat er een grondslag was voor het uitvoeren van een verscherpte controle, bestaat er geen aanleiding voor het oordeel dat de politieambtenaren etnisch geprofileerd hebben.

Over het kenmerk 'Antilliaanse afkomst' uit het signalement overweegt de Nationale ombudsman nog het volgende. Zoals de politiechef in zijn reactie op het onderzoek van de ombudsman schrijft, is het belangrijk om een signalement feitelijk te houden en hieraan geen eigen invulling te geven. Met het benoemen van iemands afkomst wordt aan een waarneming een eigen invulling gegeven. Dit moet naar het oordeel van de Nationale ombudsman worden voorkomen.

De klachtbehandeling

Het beoordelingskader van de Nationale ombudsman

De Nationale ombudsman toetst de klacht over de klachtbehandeling aan het behoorlijkheidsvereiste van een goede voorbereiding. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat de overheid alle informatie verzamelt die van belang is om een weloverwogen beslissing te nemen. Dit betekent dat de overheid actief informatie verwerft en deze informatie toetst door middel van wederhoor bij de burger.

De Nationale ombudsman heeft in zijn rapport 'Professionele klachtbehandeling door de politie' uitgewerkt wat burgers van de klachtbehandeling door de politie mogen verwachten.¹¹ Professionele klachtbehandeling houdt in dat alle informatie wordt gezocht die nodig is om een klacht inhoudelijk te behandelen. In het eerder genoemde rapport 'Verkleurde beelden' heeft de ombudsman een kader gegeven voor de behandeling van klachten over etnisch profileren. Het is onder meer belangrijk dat een overheidsinstantie in een zo vroeg mogelijk stadium van de klachtbehandeling alle relevante informatie verzamelt die kan helpen om de vraag of er etnisch geprofileerd is te behandelen. Het geven van een oordeel begint immers bij het gedegen vaststellen van de feiten.

Het oordeel van de Nationale ombudsman

De Nationale ombudsman is van oordeel dat de klachtbehandeling door de politie niet behoorlijk is verlopen omdat de politie niet alle relevante informatie heeft verzameld om een weloverwogen beslissing te nemen. Uit het onderzoek van de Nationale ombudsman, waaronder de bevindingen uit het dossier, komt naar voren dat de betrokken politieambtenaren niet altijd meer scherp hebben welke informatie op welk moment bekend werd. Dit is te begrijpen. Des te belangrijker is het dat geprobeerd wordt om tijdens de klachtbehandeling zoveel mogelijk feiten te achterhalen. De politie heeft tijdens de klachtbehandeling niet de audiobestanden van het portofoonverkeer uitgeluisterd. Dit is pas gebeurd tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman en naar aanleiding van de vraag van de ombudsman of deze informatie beschikbaar was. Op basis van deze audiobestanden kon worden vastgesteld welke informatie op welke moment bekend werd. En op basis hiervan kon worden achterhaald welke kenmerken onderdeel uitmaakten van het signalement op het moment dat de verscherpte controle plaatsvond.

De politie heeft de ombudsman verder laten weten dat camerabeelden niet beschikbaar zijn, omdat die beelden vier weken worden bewaard en daarna worden gewist. Mia heeft haar klacht over etnisch profileren elf dagen na de dag waarop de verscherpte controle plaatsvond ingediend. De politie heeft derhalve de mogelijkheid gehad om de beelden veilig te stellen, maar heeft dit niet gedaan.

Verder heeft de politiechef naar het oordeel van de Nationale ombudsman niet behoorlijk gehandeld door na te laten de aanvullende zienswijzen die de betrokken politieambtenaren naar voren hebben gebracht nadat de klachtencommissie haar advies had uitgebracht, te delen met Mia. Hierdoor heeft Mia niet de gelegenheid gehad om hierop haar reactie te geven. Verder was het voor haar hierdoor minder inzichtelijk waarom de politiechef in zijn oordeel is afgeweken van het advies van de klachtencommissie om haar klacht gegrond te verklaren. De politiechef heeft de Nationale ombudsman overigens laten weten dat hij achteraf inziet dat hij de aanvullende zienswijzen van de betrokken politieambtenaren aan Mia had moeten toesturen.

Instemming en advies

De Nationale ombudsman en de Kinderombudsman hebben gezamenlijk met instemming kennisgenomen van het feit dat de politiechef een aantal stappen heeft gezet om te bewerkstelligen dat politieambtenaren naast de minderjarige zelf, ook de ouders informeren na een ingrijpende gebeurtenis met de politie. Verder hebben de ombudsmannen met instemming kennisgenomen van het feit dat de betrokken politieambtenaren het informeren van ouders sinds deze klacht in de dagelijkse praktijk toepassen. Het gaat om gebeurtenissen anders dan een aanhouding, omdat in dat laatste geval de informatieverstrekking aan minderjarige en ouders al is geregeld. De bemoeienis van de politie kan grote impact hebben op een minderjarige. De ombudsmannen vinden het in het belang van zowel het kind als de politie dat niet alleen de minderjarige zelf, maar ook diens ouders hierover zo snel mogelijk na het gebeurde geïnformeerd worden. Het helpt de minderjarige om te begrijpen wat er is gebeurd en vertrouwen te (blijven) houden in de politie.

¹¹ Rapport Nationale ombudsman 2021/002, Professionele klachtbehandeling door politie, een onderzoek naar klachtbehandeling door de politie, 19 januari 2021, www.nationaleombudsman.nl

De ombudsmannen missen alleen een duidelijke en eenduidige werkwijze in het informeren van ouders. Vanuit het belang van de betrokken kinderen en ouders adviseren de ombudsmannen de volgende werkwijze:

- Waar mogelijk vraagt de politiemedewerker de minderjarige na de bemoeienis gelijk om het telefoonnummer van de ouders en neemt ter plekke telefonisch contact met (één van) hen op om hen te informeren.
- In het geval de ouders telefonisch niet bereikt worden of dit telefonisch contact om een andere reden er niet kan zijn, noteert de politiemedewerker het telefoonnummer van de ouder. Waar mogelijk spreekt de politiemedewerker de voicemail in met het verzoek aan de ouder om contact op te nemen.
- Zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen een halve dag (twaalf uur) neemt de medewerker (opnieuw) telefonisch contact op met de ouders om hen te informeren over het gebeurde. Dit wordt herhaald totdat ouders geïnformeerd zijn.

De ombudsmannen vinden het belangrijk dat deze werkwijze binnen alle eenheden van de politieorganisatie wordt gedeeld. Zij laten het aan de politiechef om te bepalen op welke wijze dit gebeurt.

Conclusie

De klacht van Mia dat politieambtenaren haar minderjarige zoon hebben staande gehouden op basis van een signalement, terwijl hij onvoldoende aan dat signalement voldeed, is niet gegrond.

De klacht van Mia dat in dit geval sprake is van etnisch profileren is evenmin gegrond.

De klacht van Mia over de klachtbehandeling door de politie, waaronder het door de politiechef in zijn oordeel afwijken van het advies van de klachtencommissie, is gegrond.

De Nationale ombudsman,
mede namens de Kinderombudsman,

Reinier van Zutphen

Bijlage I: Verslag van bevindingen

De klachtbehandeling door de politie

De politiechef heeft per brief op de klacht van Mia gereageerd. De politiechef heeft hierin een oordeel gegeven over de klacht van Mia dat haar zoon etnisch geprofileerd is. De politiechef heeft deze klacht ongegrond verklaard.

Hieronder is eerst het advies van de klachtencommissie weergegeven. Daarna volgen de aanvullende zienswijzen van de betrokken politieambtenaren en de toelichting van de politiechef op zijn oordeel. Deze informatie is door de politie in het kader van het onderzoek verstrekt.

Het advies van de klachtencommissie

Het signalement en etnisch profileren

Tijdens de digitale zitting van de klachtencommissie heeft de politieambtenaar die op het moment van de controle algemeen commandant was, gesteld dat het eerste, summiere signalement de volgende kenmerken bevatte: getinte jongens, mogelijk van Antilliaanse afkomst, waarvan één met een (gedeeltelijk) opvallende witte jas. Op een later moment werd volgens hem pas duidelijk dat het ging om vier getinte jongens met dreadlocks in de leeftijd van 25 tot 30 jaar, waarvan één een witte jas droeg.

De klachtencommissie overweegt dat de politieambtenaren de zoon van Mia hebben gecontroleerd op basis van een erg algemeen signalement. De klachtencommissie is van oordeel dat de betrokken politieambtenaren de beschikbare informatie kritischer hadden moeten onderzoeken. Door dit onderzoek achterwege te laten werd volgens de klachtencommissie met een dermate algemeen signalement gewerkt, dat daar in de betreffende omgeving heel veel personen aan konden voldoen. Het effect van de geringe uitvraag van informatie was volgens de klachtencommissie dat voornamelijk de huidskleur doorslaggevend was. De klachtencommissie betreft in haar oordeel ook het besef dat de ernst van de melding, bedreiging met een vuurwapen, noopte tot snel handelen.

De klachtencommissie overweegt dat niet is komen vast te staan of de verscherpte controle op de zoon van Mia plaatsvond vóór of nádat het verkregen uitgebreidere signalement was verspreid. De klachtencommissie heeft beide situaties daarom beoordeeld. De klachtencommissie overweegt dat de zoon van Mia niet voldeed aan de in het signalement opgenomen leeftijd van 25 tot 30 jaar, geen witte jas droeg en evenmin dreadlocks had. Enkel de donkere huidskleur van de zoon van Mia kwam volgens de klachtencommissie overeen met het signalement. De klachtencommissie komt tot de conclusie dat het gegeven signalement onvoldoende reden was voor het uitvoeren van een controle van de zoon van Mia. Dit heeft volgens de klachtencommissie tot gevolg dat er sprake is van etnisch profileren. De klachtencommissie hecht er hierbij waarde aan om de context te benoemen waarbinnen de controle heeft plaatsgevonden: er was sprake van een urgente situatie die noopte tot onmiddellijk handelen. De klachtencommissie gaat ervan uit dat de betrokken politieambtenaren niet bewust etnisch geprofileerd hebben.

De klachtencommissie vermeldt in haar advies dat zij in haar beoordeling gebruik heeft gemaakt van het rapport 'Verkleurde beelden' van de Nationale ombudsman¹². Naar het oordeel van de klachtencommissie heeft de politie in deze casus onvoldoende aannemelijk gemaakt dat etniciteit geen rol speelde bij de controle van de zoon van Mia. De klachtencommissie komt tot de conclusie dat de klacht van Mia over etnisch profileren gegrond is.

¹² Rapport Nationale ombudsman 2021/030, Verkleurde beelden, hoe moet de overheid omgaan met klachten over etnisch profileren?, 30 maart 2021, www.nationaleombudsman.nl.

Het informeren van ouders

De algemeen commandant heeft ter zitting tegenover de klachtencommissie verder toegelicht dat het gebruikelijk is dat ouders in kennis worden gesteld op het moment dat een minderjarige verdachte wordt aangehouden en op het bureau verblijft. Volgens hem en zijn collega's zou het goed zijn om ouders ook in te lichten op het moment dat een minderjarige een andere ingrijpende situatie met de politie meemaakt, zoals een verscherpte controle. Zo'n gebeurtenis kan volgens hen impact hebben op een kind en het is belangrijk dat ouders hiervan op de hoogte zijn.

De klachtencommissie vindt het positief dat de betrokken politieambtenaren het initiatief hebben genomen om ouders van minderjarigen die een ingrijpende gebeurtenis met de politie meemaken, anders dan een aanhouding, hiervan op de hoogte te brengen.

De aanvullende toelichtingen van de betrokken politieambtenaren

Nadat het advies van de klachtencommissie was uitgebracht en voordat de politiechef een oordeel over de klacht had gegeven, hebben de betrokken politieambtenaren een gesprek gehad met de politiechef. Zij hebben tijdens dit gesprek aangegeven dat zij de communicatie via de zogenoemde 'onderlijn' en de inbreng van de afdeling Cameratoezicht missen in het rapport van de klachtencommissie. De politieambtenaren hebben toegelicht dat er na de melding via twee lijnen communicatie plaatsvond: via het operationeel centrum en via de onderlijn. Op de onderlijn vindt communicatie plaats via de portofoon tussen medewerkers van de politie. Er wordt informatie uitgewisseld in aanvulling op de communicatie met het operationeel centrum. Ook de afdeling Cameratoezicht levert over het algemeen aanvullende informatie aan via de onderlijn. De communicatie met het operationeel centrum wordt gelogd (vastgelegd) en is terug te zien in mutaties. De communicatie via de onderlijn wordt niet gelogd. Omdat de informatie die is uitgewisseld via de onderlijn volgens de politieambtenaren van invloed had kunnen zijn op het advies van de klachtencommissie, hebben zij hun aanvullende toelichting op papier gezet op verzoek van de politiechef.

Hieronder is de aanvullende toelichting van de algemeen commandant, politieambtenaar X en politieambtenaar Y weergegeven.¹³

De aanvullende toelichting van de algemeen commandant

De algemeen commandant heeft toegelicht dat hij op het Operationeel Centrum beelden van de groep jongens kreeg doorgestuurd van de afdeling Cameratoezicht. Hij stelt dat hij vervolgens, zoals gebruikelijk, telefonisch door het personeel van de afdeling Cameratoezicht op de hoogte werd gesteld van de beelden. De algemeen commandant licht toe dat het personeel van de afdeling Cameratoezicht zelf beoordeelt of zij bepaalde beelden moeten doorzetten. Volgens hen voldeed de groep jongens in dit geval aan het signalement, aldus de algemeen commandant. Vervolgens heeft de algemeen commandant de beelden zelf bekeken en de betrokken politieambtenaren aangestuurd om ter plaatse een controle uit te voeren.

De algemeen commandant stelt zich op het standpunt dat op het moment van het uitvoeren van de verscherpte controle het volgende signalement bekend was: mannen, mogelijk van Antilliaanse afkomst, getinte huidskleur, één persoon gekleed in een witte jas en één persoon gekleed in een groenachtige jas of trui.

De algemeen commandant stelt dat enige tijd na de controle meer duidelijkheid kwam over het signalement. Hij stelt dat de groep jongens niet gecontroleerd zou zijn als deze informatie eerder bekend was geweest. Verder stelt de algemeen commandant dat de informatie die hij ontving voornamelijk binnenkwam via de onderlijn.

¹³ Hierbij is dezelfde informatie die door verschillende betrokkenen is gedeeld eenmaal weergegeven.

Volgens de algemeen commandant zou een andere eenheid dezelfde groep jongens op een later moment weer hebben willen controleren. Dit is voor de algemeen commandant een bevestiging dat de groep jongens aan het signalement voldeed. Hij heeft die eenheid laten weten dat zij niet tot controle moesten overgaan, omdat de jongens al gecontroleerd waren.

De algemeen commandant stelt dat het onjuist is dat de enige grondslag voor de controle van de groep jongens hun huidskleur was, omdat er volgens hem dan wel heel veel mensen gecontroleerd hadden kunnen worden. Hij stelt zich op het standpunt dat hij niet etnisch geprofileerd heeft.

De algemeen commandant vraagt zich tot slot af wat er was gebeurd als ze hadden besloten om de groep jongens niet te controleren en er vijf minuten later een schietpartij had plaatsgevonden.

De aanvullende toelichting van politieambtenaar X

Politieambtenaar X licht toe dat een andere eenheid als eerste ter plaatse was bij de melder. Hij stelt dat de communicatie met de melder stroef verliep en dat de informatie over de verdachten mondjesmaat binnenkwam. Het duurde volgens hem lang voordat het volledige signalement bekend was. Politieambtenaar X stelt dat hij hoorde dat de politieambtenaren van de eenheid die bij de melder was, zeiden dat de verdachte het volgende signalement had: man, donker getinte huidskleur, mogelijk van Antilliaanse afkomst, witte jas en mogelijk dreadlocks. Verder zou één van de mannen een groene jas dragen. Politieambtenaar X benadrukt hierbij dat hem bekend is dat een melder bij een melding van dergelijke aard vaak maar weinig details onthoudt. Een signalement komt volgens hem in veel gevallen maar ten dele overeen met het uiterlijk van de dader(s).

Politieambtenaar X licht toe dat hij via de onderlijn hoorde dat de verdachten waren weggelopen in de richting van de Schoolstraat¹⁴. Toen politieambtenaar X met zijn collega, politieambtenaar Y, aankwam bij de melder en de andere eenheid, kregen zij van de algemeen commandant de opdracht om naar de Boslaan¹⁵ te gaan. Daar zouden drie mannen staan die aan het signalement voldeden.

Toen politieambtenaar X en zijn collega bij de Boslaan arriveerden, zagen zij drie jongens met hun rug tegen de gevel van een winkel staan. De afstand tussen de locatie waar de bedreiging zou hebben plaatsgevonden en de plaats waar de jongens stonden, bedroeg volgens politieambtenaar X ongeveer een kilometer. Omdat de Boslaan de Schoolstraat kruist, was het volgens hem goed mogelijk dat de groep jongens de verdachten waren, omdat de verdachten in de richting van de Schoolstraat waren gelopen. Hij weet niet meer of één van de jongens een groene jas droeg. Vervolgens voerden zij een verscherpte controle uit.

Politieambtenaar X stelt dat na het uitvoeren van de controle bekend werd dat de vermoedelijke leeftijd van de verdachten 27 jaar was. Hij stelt dat de zoon van Mia en zijn vrienden niet gecontroleerd zouden zijn als deze informatie eerder bekend was.

De aanvullende toelichting van politieambtenaar Y

Politieambtenaar Y licht toe dat de eenheid die bij de melder was, liet weten dat het om vier personen zou gaan. De persoon met het vuurwapen zou een witte jas dragen, vermoedelijk dreadlocks hebben en van Antilliaanse afkomst zijn. Ook zou één van de personen een groene jas aan hebben. De personen zouden zijn weggelopen richting de Schoolstraat, aldus politieambtenaar Y. Hij wijst erop dat de informatie gefaseerd binnenkwam.

Politieambtenaar Y stelt dat hij en zijn collega, politieambtenaar X, op een zeker moment via de algemeen commandant doorkregen dat op de Boslaan een groep jongens stond die enigszins aan het signalement voldeed. Hij stelt dat hij en zijn collega onderweg naar die locatie doorkregen dat het niet zeker was of het

¹⁴ Dit is een verzonnen straatnaam.

¹⁵ Dit is een verzonnen straatnaam.

groepje jongens daadwerkelijk de verdachten waren. Politieambtenaar Y stelt dat de algemeen commandant daarom adviseerde niet de 'Benaderingstechniek gevaarlijke verdachte' (BGTV)¹⁶ toe te passen, maar een verscherpte controle uit te voeren.

Op het moment dat politieambtenaar Y en zijn collega op de Boslaan aankwamen, hoorden zij van de algemeen commandant dat de verdachten links zouden staan. Op dat moment zag politieambtenaar Y links drie jongens staan. Politieambtenaar Y stelt dat hij, op het moment dat hij uit de auto stapte, gezien de leeftijd en de lichaamstaal niet de indruk had dat dit de verdachten waren. Hij stelt de jongens toch te hebben gecontroleerd, omdat hij het niet zeker wist. Zijn twijfel was slechts een onderbuikgevoel. Hierbij benadrukt hij dat er tussen het moment van het zien van de jongens, de twijfel en het besluit om over te gaan tot het uitvoeren van de verscherpte controle, een paar seconden zitten.

Politieambtenaar Y concludeert dat de jongens niet slechts vanwege hun huidskleur zijn gecontroleerd. Het signalement en de omstandigheden waren de grondslag voor de controle, aldus politieambtenaar Y. Hij licht toe dat de jongens wit en groen in hun jas hadden, een donker getinte huidskleur hadden en in de omgeving stonden van de Schoolstraat. Politieambtenaar Y stelt zich op het standpunt dat er in dit geval geen sprake was van etnisch profileren. Hij wijst er hierbij op dat hij zelf een donkere huidskleur heeft en dat hij zich al langere tijd in het onderwerp verdiept. Als er alleen een huidskleur bekend was geweest, had de hele stad volgens politieambtenaar Y kunnen worden gecontroleerd.

Het oordeel van de politiechef

Het signalement en etnisch profileren

De politiechef heeft de klacht over het etnisch profileren van de zoon van Mia ongegrond verklaard. De politiechef overweegt dat bij de beslissing om over te gaan tot een verscherpte controle in eerste instantie werd uitgegaan van een zeer summier signalement. Na verloop van tijd werd dit signalement volgens de politiechef uitgebreid met nadere uiterlijke kenmerken. De politiechef overweegt dat niet kan worden vastgesteld in welke mate het signalement reeds was uitgebreid op het moment van het uitvoeren van de verscherpte controle. De politiechef overweegt dat hij, hoewel hij zich gezien de aard van de melding bewust is van de noodzaak tot onmiddellijk handelen, van de politieambtenaren verwacht dat zij zorgvuldig te werk gaan. Hij overweegt dat personeel van de afdeling Cameratoezicht de groep in beeld heeft genomen en dat de algemeen commandant op basis van deze beelden de opdracht gaf om de zoon van Mia en zijn vrienden te controleren. Volgens de gegeven informatie hebben de politieambtenaren daarbij volgens de politiechef niet alleen naar de huidskleur van de jongens gekeken, maar ook naar de kleur van de jassen, de locatie waar zij liepen en de omvang van de groep. De politiechef stelt dat het om een (gedeeltelijk) witte jas en een groene jas ging, dat de jongens zich bevonden op 500 meter afstand van de locatie waar het gemelde vuurwapen was gezien en dat het om een groep van drie personen ging. Verder wijst de politiechef erop dat de betrokken politieambtenaren hebben verklaard dat zij in de betreffende wijk ervaringen hebben met zeer jonge verdachten die wapens bij zich dragen. Niets doen was voor de politieambtenaren volgens de politiechef geen optie vanwege de grote zorg die er dagelijks is over vuurwapenbezit op de openbare weg. De politiechef volgt de klachtencommissie niet in haar conclusie dat er onvoldoende reden was om de zoon van Mia te controleren en dat er sprake was van etnisch profileren. Hij stelt zich bewust te zijn van het feit dat hierover achteraf kan worden gediscussieerd, maar stelt de situatie te beoordelen tegen de achtergrond van de praktische omstandigheden waaronder de politieambtenaren moesten werken en de korte tijd die zij hadden om te beslissen om de verscherpte controle uit te voeren of niet.

Het informeren van ouders

Omdat de politiechef zich goed kan voorstellen dat de controle voor de zoon van Mia en zijn vrienden een ingrijpende gebeurtenis was, hadden de betrokken politieambtenaren volgens hem passende nazorg moeten

¹⁶ Bij het volgen van de BTGV-procedure wordt het vuurwapen getrokken en wordt het vuurwapen gericht op de verdachte.

verlenen aan de ouders en de jongens. De politiechef vindt dat de betrokken politieambtenaren hierin onvoldoende zorgvuldig hebben gehandeld en hij biedt hiervoor zijn excuses aan. De politiechef neemt dit mee om herhaling in de toekomst te voorkomen.

Onderzoek door de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman

Nadat zowel Mia als de politiechef de Nationale ombudsman verzochten om een oordeel te geven over de klacht van Mia, heeft de Nationale ombudsman besloten om samen met de Kinderombudsman een onderzoek te openen. In het onderzoek geeft de Nationale ombudsman een oordeel over de klacht. De Kinderombudsman is aangesloten bij het deel van het onderzoek dat gaat over de klachtbehandeling, voor zover dat gaat over de (voorgenomen) maatregelen die de politie heeft genomen naar aanleiding van de klacht. Deze maatregelen hebben betrekking op het informeren van ouders door de politie na een controle van een minderjarige, anders dan een aanhouding. Hiervoor is gekozen omdat de beoordeling van de klacht over het signalement en etnisch profileren gelijk is voor minderjarigen en volwassenen en de zoon van Mia niet zelf betrokken wilde zijn bij het onderzoek.

Na de opening van het onderzoek hebben de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman de politiechef een reactie gevraagd op de klacht van Mia zoals geformuleerd door de ombudsman. Ook hebben zij de politiechef een aantal vragen gesteld. Mia heeft vervolgens op verzoek van de ombudsmannen een reactie gegeven op de reactie van de politiechef. Ook heeft Mia de gelegenheid gekregen om een reactie te geven op de hiervoor weergegeven nadere toelichting van de betrokken politieambtenaren. Verder hebben medewerkers van de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman de algemeen commandant, politieambtenaar X en politieambtenaar Y afzonderlijk gehoord. De bevindingen van het voorgaande en van het dossieronderzoek zijn hieronder weergegeven.

De politiechef heeft de Nationale ombudsman op een eerder moment laten weten dat er van het incident geen camerabeelden meer beschikbaar zijn.

De reactie van de politiechef

De politiechef verwijst in zijn reactie op het onderzoek door de Nationale ombudsman naar zijn eerdere reactie op de klacht van Mia over etnisch profileren.

In reactie op de vragen die de ombudsmannen hebben gesteld, laat de politiechef verder het volgende weten.

Het signalement en etnisch profileren

Algemeen

De politiechef stelt in zijn reactie dat een signalement wordt opgebouwd vanuit specifieke kenmerken rondom het uiterlijk, maar ook aan de hand van wat men bij zich heeft of hoe men zich verplaatst. Hij licht toe dat voor een goed proces-verbaal wordt uitgegaan van de zeven gouden W's. Het gaat dan om wie, wat, waar, wanneer, waarmee, welke wijze en waarom. De politiechef stelt dat bij de vraag wie of wat het signalement wordt gevraagd van een persoon of goed. Hoe meer specifieke kenmerken gegeven kunnen worden, hoe vollediger het signalement is. Als voorbeeld van specifieke kenmerken noemt de politiechef onder meer geslacht, leeftijd, lengte en kleding. Ook kan er volgens de politiechef sprake zijn van bijzondere (lichaams)kenmerken zoals kapsel en kleur haar, vorm van het gezicht, gezichtsbehaaring, huidskleur en postuur. Hierbij moet volgens de politiechef ook rekening worden gehouden met de omstandigheden waaronder een getuige een verdachte heeft gezien. De afstand tussen een getuige en een verdachte speelt

een rol, maar ook of het bijvoorbeeld donker of schemerig was. Het verkrijgen van antwoorden op de overige W's kan helpen bij aanvullende kenmerken van het signalement.

In reactie op de vraag wat de minimumvereisten zijn om iemand op basis van een signalement staande te houden, wijst de politiechef op artikel 27, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering. In dit artikellid staat dat als verdachte wordt aangemerkt een persoon ten aanzien waarvan uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit voortvloeit. De politiechef licht toe dat opsporingsambtenaren tegen iemand die verdachte is opsporingshandelingen kunnen verrichten en gebruik kunnen maken van bepaalde bevoegdheden. En op grond van artikel 52 van het Wetboek van Strafvordering kan een verdachte staande worden gehouden teneinde zijn identiteit vast te stellen. Als iemand aan een signalement voldoet in de nabijheid van een melding of waar een eventuele verdachte mogelijk kan zijn, kan een persoon volgens de politiechef als verdachte worden aangemerkt. En de politiechef stelt dat het meer te billijken is dat een persoon als verdachte wordt staande gehouden op het moment dat meer kenmerken van het opgegeven signalement overeenkomen met het beeld van de aangetroffen persoon.

De politiechef stelt verder dat het voorgaande niet anders is als het gaat om een minderjarige. In de afweging op welke manier iemand wordt staande gehouden kan wel rekening worden gehouden met de minderjarigheid, aldus de politiechef. Hierbij speelt wel een rol waarvan iemand verdacht wordt.

In reactie op de vraag wat de politiechef doet om te voorkomen dat er bij het gebruik van een signalement door politieambtenaren etnisch geprofileerd wordt, laat de politiechef onder meer het volgende weten. Politieambtenaren worden getraind om signalementskenmerken feitelijk te houden en daar geen eigen invulling aan te geven.

Verder licht de politiechef toe dat politieambtenaren worden getraind in het professioneel controleren van verdachten en personen. Dit houdt in dat de politieambtenaar voor het uitvoeren van een controle een objectieve en rechtvaardige controle uitvoert, aldus de politiechef. Dit betekent dat er een reden moet zijn voor de controle, voordat de politieambtenaar overgaat tot het uitvoeren van de controle. Het handelingskader professioneel controleren bestaat uit vier stappen:

- Selecteren: op een rechtvaardige manier vindt controle plaats op basis van gedrag, feiten en omstandigheden waarbij artikel 1 van de Grondwet het grondbeginsel is.
- Uitleggen: uit eigen beweging legt de politieambtenaar uit wat de reden van de controle is.
- Bejegenen: de bejegening van de gecontroleerde persoon is respectvol en correct, waarbij open vragen worden gesteld.
- Reflecteren: de politieambtenaren reflecteren met elkaar over het handelen op straat, omdat de politie het vakmanschap wil vergroten.

De politiechef stelt dat de politie belang hecht aan het niet plaatsvinden van etnisch profileren door politieambtenaren en een politie voor iedereen. Het handelingskader professioneel controleren is daarmee ook onderdeel van het landelijk programma 'Politie voor iedereen'. Hiermee wordt extra invulling gegeven aan het professionaliseren van de politie om een rechtvaardige en onafhankelijke politie te zijn voor een ieder, aldus de politiechef. Hij licht verder toe dat de politieambtenaren in het operationeel centrum een uitvraagprotocol hanteren, waarbij de getuige vragen krijgt om een zo volledig mogelijk signalement te krijgen. Afhankelijk van het opgegeven signalement wordt onderzoek gedaan naar een verdachte. Indien daar aanleiding toe is, kunnen er aanvullende vragen worden gesteld aan een getuige. Dit kan het geval zijn als het gaat om een incompleet signalement, als het de vraag is of zaken goed zijn waargenomen omdat het bijvoorbeeld schemert of bij mogelijk subjectieve waarnemingen van een getuige.

Deze zaak

De politiechef stelt dat de melder/getuige in deze zaak geen signalement had, omdat hij zelf niet het slachtoffer van het incident was. De politiechef licht toe dat een eenheid op straat na de melding van de getuige rechtstreeks naar het slachtoffer is gereden om bijzonderheden en een signalement te vragen. Een andere eenheid zocht hierop naar eventuele verdachten in de omgeving. De politiechef stelt dat uit de

zienswijzen van de politieambtenaren en de portfooncommunicatie blijkt dat het gesprek met het slachtoffer moeizaam verliep. Door de eenheid die bij de melder stond is vervolgens een summier signalement verspreid, aldus de politiechef. Dit signalement bestond volgens de politiechef in eerste instantie uit drie personen waarvan een met een witte jas en een met een zwarte jas. Een van hen zou in het bezit geweest zijn van een vuurwapen. De politiechef stelt dat kort daarop het signalement werd aangevuld door de eenheid die in gesprek was met het slachtoffer. Die aanvulling hield in dat het zou gaan om een groepje van vier donker getinte jongens van Antilliaanse afkomst. Twee van hen zouden dreadlocks hebben en de derde persoon met het vuurwapen zou een witte jas dragen en geen dreadlocks hebben. Verder bleek volgens de politiechef uit het moeizame gesprek met het slachtoffer dat het slachtoffer daadwerkelijk een wapen had gezien waarmee was bedreigd. De politiechef stelt dat de algemeen commandant vervolgens door een medewerker van de afdeling Cameratoezicht werd geattendeerd op een groepje jonge mannen op de Tegelseweg. De jonge mannen die deel uitmaakten van dit groepje voldeden volgens de politiechef aan het summiere signalement. Een van de jongens droeg een (gedeeltelijk) groene jas, aldus de politiechef. De politiechef stelt dat een eenheid in de omgeving van de Tegelseweg door de algemeen commandant naar de groep jonge mannen werd gestuurd met de opdracht om de groep te controleren. De algemeen commandant gaf deze eenheid het signalement van de groep door, te weten drie Antilliaanse getinte mannen waarvan een met een gedeeltelijk witte jas, een met een gedeeltelijk zwarte jas en een met een gedeeltelijk groene jas. Omdat het door het slachtoffer opgegeven signalement summier was en de jonge mannen uit de groep hieraan slechts gedeeltelijk voldeden en jong waren, verzocht de algemeen commandant de eenheid op straat hiermee rekening te houden tijdens de controle, aldus de politiechef. Hieraan werd door de betreffende eenheid gevolg gegeven door niet de standaard BTGV-procedure te volgen. In plaats daarvan werd een verscherpte controle uitgevoerd. De politiechef concludeert dat de politieambtenaren conform het handelingskader professioneel controleren hebben gehandeld. Hij licht toe dat er sprake was van een strafbaar feit naar aanleiding waarvan de politieambtenaren moesten reageren. Hierbij werd een, wellicht summier, signalement doorgegeven van meerdere personen en een mogelijke looproute, aldus de politiechef. De gecontroleerde personen voldeden volgens de politiechef enigszins aan het op dat moment beschikbare signalement. Daarbij komt dat zij op de eerder doorgegeven looproute stonden en de loopafstand ook qua tijd klopte. Verder was volgens de politiechef onder de betrokken politieambtenaren bekend dat in die periode veel zware geweldsincidenten plaatsvonden waarbij minderjarigen betrokken waren en waarbij regelmatig slachtoffers vielen. Die wetenschap gaf volgens de politiechef een urgentie om een controle uit te voeren.

Het spijt de politiechef dat de zoon van Mia onderworpen is aan een verscherpte controle terwijl hij niets met de melding over bedreiging met een vuurwapen te maken had. Volgens de politiechef is de oorzaak hiervan gelegen in een combinatie van gebrekkige informatie van het slachtoffer over de verdachte, de communicatiestoornis met betrekking tot de verspreiding van het signalement en de aansturing van de eenheden door de algemeen commandant over de portfoon. Verder was de urgentie door de aard van de melding volgens de politiechef van grote invloed.

De communicatie op de onderlijn

In reactie op de vraag of de communicatie op de onderlijn te achterhalen en beschikbaar is, heeft de politiechef laten weten dat uit onderzoek van medewerkers van het operationeel centrum is gebleken dat dit het geval is. De audiobestanden van de communicatie op de onderlijn én de communicatie met het operationeel centrum zijn door een medewerker van het team Veiligheid Integriteit en Klachten uitgeluisterd en letterlijk uitgewerkt in een rapportage. De politiechef heeft deze rapportage toegestuurd aan de Nationale ombudsman. Deze communicatie is aan het einde van dit verslag van bevindingen weergegeven onder 'Weergave portfoonverkeer'.

De klachtbehandeling

De aanvullende zienswijzen van de betrokken politieambtenaren

In reactie op de vraag waarom de betrokken politieambtenaren nogmaals de gelegenheid hebben gekregen hun zienswijze naar voren te brengen en waarom deze informatie niet is gedeeld met Mia, laat de politiechef het volgende weten. De politiechef stelt dat hij de klacht van Mia over etnisch profileren in eerste instantie gegrond wilde verklaren. De politiechef wilde deze beslissing in een gesprek aan de betrokken politieambtenaren mededelen en toelichten. De politiechef stelt dat de betrokken politieambtenaren tijdens het gesprek verbaasd waren en dat zij stelden dat bij de klachtencommissie niet alle informatie op tafel was gekomen. De betrokken politieambtenaren hebben vervolgens op verzoek van de politiechef een aanvullende zienswijze gegeven over het deel dat volgens hen bij de klachtencommissie onderbelicht was gebleven. Op grond van deze informatie heeft de politiechef besloten de klacht van Mia over etnisch profileren ongegrond te verklaren. De politiechef stelt dat hij Mia deze zienswijzen niet heeft toegestuurd, omdat zij niet bij het gesprek met de betrokken politieambtenaren aanwezig is geweest. Achteraf gezien zou het voor de volledigheid beter zijn geweest als Mia deze zienswijzen ook teruggekoppeld had gekregen, aldus de politiechef.

Het informeren van ouders

Tot slot reageert de politiechef op de vraag van de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman naar de stand van zaken over het informeren van ouders van minderjarigen die betrokken waren bij een ingrijpende gebeurtenis met de politie. De politiechef acht het actief informeren van ouders van belang en heeft daarom diverse acties laten ondernemen. Hij stelt dat een briefingsitem is gemaakt van dit leerpunt. Dit briefingsitem is enkele weken getoond binnen de basisteams van de eenheid voor aanvang van iedere dienst. De algemeen commandant stuurt hierop tijdens de dienst en indien van toepassing op de evaluatie hiervan aan het einde van iedere dienst, aldus de politiechef. Verder is het punt meegenomen in de aanbevelingen in het jaarverslag Klachten 2021 van de politie, eenheid Rotterdam. De politiechef stelt dat de aanbevelingen als gevolg hiervan tot en met de dienstleiding van de verschillende sectoren en diensten in zijn eenheid onder de aandacht zijn gebracht.

De reactie van Mia op de zienswijzen van de politieambtenaren en de reactie van de politiechef

Hieronder is de reactie van Mia op de aanvullende zienswijzen van de betrokken politieambtenaren en op de reactie van de politiechef op het onderzoek van de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman weergegeven.

Het signalement en etnisch profileren

Het valt Mia op dat in de weergave van het portfoonverkeer niets gezegd wordt over de leeftijd van de jongens, terwijl dit wel het geval was in de mutatie van de communicatie met het operationeel centrum. Haar zoon en zijn vrienden voldeden volgens haar duidelijk niet aan de in het signalement genoemde leeftijd van 25 tot 30 jaar. Ook valt het Mia op dat in de weergave van het portfoonverkeer staat dat het zou gaan om een (gedeeltelijk) witte jas en een groene jas, terwijl in eerdere stukken/mutaties enkel was vermeld dat het ging om een man met dreadlocks, een witte jas en de leeftijd werd genoemd. Mia wijst erop dat haar zoon en zijn twee vrienden geen dreadlocks hebben. Verder stelt Mia dat in de weergave van het portfoonverkeer wordt gesproken over een opvallend witte jas en wijst zij erop dat haar zoon een zwarte jas droeg met aan de voorzijde een wit embleem en op de rug witte letters. Mia denkt dat de vrienden van haar zoon een zwarte en een groene jas aan hadden, maar zij weet dit niet zeker. Verder waren volgens Mia niet alle jongens Antilliaans. Mia vindt het opvallend dat in de weergave van de communicatie via de onderlijn staat dat een verscherpte controle is uitgevoerd op personen die voldoen aan het signalement. Mia concludeert dat de jongens enkel zijn gecontroleerd op basis van hun huidskleur.

Mia merkt verder op dat de politiechef ter onderbouwing van de urgentie om de verscherpte controle uit te voeren meerdere keren schrijft dat in die periode in de omgeving minderjarigen meermaals betrokken waren bij geweldsincidenten. Zij vraagt zich af of dat betekent dat alle minderjarigen bij voorbaat verdacht zijn. En of die urgentie om een controle uit te voeren ook zou gelden voor dames met rood haar als een dame met rood haar een brood zou hebben gestolen in de supermarkt.

Verder zet Mia vraagtekens bij de aanvullende zienswijzen van de betrokken politieambtenaren. Zij wijst erop dat naast de hoorzitting bij de klachtencommissie tussen haar en de politie meerdere gesprekken hebben plaatsgevonden. Mia vraagt zich af hoe het kan dat na al die gesprekken informatie niet boven tafel heeft kunnen komen.

De bevindingen van het horen

Hieronder zijn, voor zover van toegevoegde waarde en in aanvulling op het voorgaande, de bevindingen van het horen van de betrokken politieambtenaren weergegeven.

De controle

De algemeen commandant heeft toegelicht dat hij tijdens een dienst informatie binnenkrijgt via verschillende kanalen. Hij heeft meerdere telefoons, portofoons en een beeldscherm met camerabeelden. De informatie is afkomstig van verschillende bronnen. Er komt informatie binnen van het eigen district, van de afdeling Toezicht en Handhaving van de gemeente en van de afdeling Cameratoezicht van de gemeente. De informatie die binnenkomt via het operationeel centrum komt binnen op een beeldscherm.

De algemeen commandant stelt dat hij van het operationeel centrum het bericht ontving dat er een melding was ontvangen over bedreiging met een vuurwapen. Op dat moment was hij alleen, terwijl hij normaal gesproken dienst heeft met een collega. Op een zeker moment kreeg hij via de afdeling Cameratoezicht beelden van een groep van drie personen op de Boslaan. Volgens de afdeling Cameratoezicht konden dit de verdachten zijn, aldus de algemeen commandant. Hij wijst er hierbij op dat hij vertrouwt op de deskundigheid van de afdeling Cameratoezicht. De algemeen commandant stelt dat hij een redelijk scherp beeld ontving van drie personen. Gelet op de jassen en tassen van de personen konden dit volgens de algemeen commandant de verdachten zijn, maar hij wist het niet zeker.

De algemeen commandant stelt dat hij binnen drie of vier seconden moest beslissen of hij de personen zou laten controleren. Omdat het ging om een melding over bedreiging met een vuurwapen besloot hij zijn collega's te vragen het groepje te controleren. Hij licht toe dat hij bij een melding van die aard ook een controle laat uitvoeren als er maar vijf procent kans is dat de personen de verdachten zijn. Hoe ernstiger het delict, hoe lager de drempel voor een controle. Verder stelt hij dat hij zich realiseert dat het uitvoeren van een BTGV-procedure grote impact heeft en dat hij er daarom voor koos een verscherpte controle te laten uitvoeren. De algemeen commandant wijst erop dat de collega's op straat doorgaans de opdracht van een algemeen commandant uitvoeren. Indien zij het niet met hem eens zijn kunnen zij er echter ook voor kiezen de controle niet uit te voeren. Naast het signalement en de aard van de melding, speelden de samenstelling van de groep, de looprichting en het tijdsbestek een rol bij de beslissing om de controle uit te laten voeren, aldus de algemeen commandant. Daarnaast stelt hij dat hij er rekening mee hield dat de samenstelling van de groep in de tussentijd was veranderd en dat de mogelijkheid bestond dat de jongens kleding hadden uitgedaan.

Politieambtenaar X en Y lichten verder toe dat zij in een auto zaten en dat zij eerst langs de eenheid reden die bij de melder stond. Politieambtenaar Y was op dat moment de bestuurder van de auto en politieambtenaar X was de bijrijder. Vervolgens zijn politieambtenaren X en Y van de Tegelseweg richting de Schoolstraat gereden. Politieambtenaren X en Y stellen dat de algemeen commandant hen vervolgens via de portofoon naar de Boslaan begeleidde, omdat daar een groep personen stond die aan het signalement zou voldoen. Politieambtenaren X en Y lichten toe dat zij op een zeker moment de jongens zagen. De jongens

stonden links van de auto aan de bestuurderskant. Volgens politieambtenaar Y bestond het groepje uit drie of vier jongens. Politieambtenaar Y zag dat de jongens minderjarig waren en zijn gevoel zei dat dit niet de jongens waren die ze zochten. Maar omdat de algemeen commandant en de medewerkers van de afdeling Cameratoezicht de groep jongens gecontroleerd wilden hebben, hebben ze de controle uitgevoerd, aldus politieambtenaar Y. Hij wijst er hierbij op dat hij moet vertrouwen op de informatie die hij krijgt. En uiteindelijk is het aan de politieambtenaren ter plaatse om te beslissen of ze de controle uitvoeren of niet, aldus politieambtenaren X en Y. Politieambtenaar X stelt dat hij pas ná het uitvoeren van de controle zag hoe jong de zoon van Mia was. Politieambtenaren X en Y stellen dat de algemeen commandant adviseerde om een verscherpte controle uit te voeren. Op het moment dat je een verdachte ziet, houd je er rekening mee dat de verdachte jou ook ziet, aldus politieambtenaar X. Omdat de verdachte in dit geval een vuurwapen zou hebben was er sprake van een gevaarlijke situatie en was het volgens politieambtenaar X van belang om heel snel te handelen. Politieambtenaar X licht toe dat hij uit de auto stormde en dat de jongens met hun handen tegen een winkelruit moesten staan. Vervolgens zijn de jongens door politieambtenaren X en Y gecontroleerd op wapens. Toen bleek dat de jongens geen wapens bij zich hadden, zijn de politieambtenaren met hen in gesprek gegaan en hebben ze hun excuses aangeboden, aldus politieambtenaren X en Y.

Het signalement

De betrokken politieambtenaren lichten toe niet meer zeker te weten wat het signalement was op het moment dat de controle plaatsvond. Zij denken niet dat de leeftijd van de verdachten op dat moment al onderdeel uitmaakte van het signalement. Volgens politieambtenaar X had de verscherpte controle niet plaatsgevonden als de leeftijd van de verdachten al bekend zou zijn. Medewerkers van de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman hebben de betrokken politieambtenaren een foto laten zien van de zwarte jas met witte letters die de zoon van Mia volgens Mia de bewuste dag aan had. Allen bevestigen in reactie hierop dat dit een zwarte jas is en geen witte. De algemeen commandant stelt dat hij de jongens niet zou hebben laten controleren als deze jas de witte jas had moeten voorstellen. Verder wijst politieambtenaar Y erop dat de kleur van de jas van de zoon van Mia niets zegt over de kleuren van de jassen van zijn vrienden. Politieambtenaar X stelt verder dat een jas ook open kan hangen waardoor bijvoorbeeld een trui zichtbaar is of dat een jas kan worden uitgedaan. Geen van de betrokken politieambtenaren kunnen zich herinneren op welk moment de groene jas in beeld kwam. Politieambtenaar X wijst erop dat een signalement soms niet helemaal klopt, bijvoorbeeld omdat iemand gestrest is op het moment dat hij het signalement afgeeft. Politieambtenaar X stelt voorts dat de groep jongens, op het moment dat hij en zijn collega bij hen aankwamen, met hun rug tegen een ruit van een winkel stonden. Als ten tijde van de controle het kenmerk dreadlocks al bekend was, stelt hij dat hij dit niet had kunnen zien.

Etnisch profileren

De algemeen commandant stelt dat hij niet etnisch geprofileerd heeft omdat hij niet op huidskleur heeft geselecteerd. Hij wijst erop dat het gros van de mensen op de Boslaan een donkere huidskleur heeft en dat hij dan bijna iedereen had kunnen laten staande houden. Er waren meer overeenkomsten tussen het groepje jongens en het signalement, aldus de algemeen commandant.

Ook politieambtenaar X stelt dat hij niet etnisch geprofileerd heeft. Hij stelt dat er voor hem geen ruimte was een beoordeling te maken omdat hij snel moest handelen op het moment dat zij bij het groepje jongens aankwamen. De beslissing om over te gaan tot het uitvoeren van een controle was gemaakt door de algemeen commandant en de medewerkers van de afdeling Cameratoezicht, aldus politieambtenaar X. Verder stelt hij dat zij nooit enkel op basis van huidskleur een verscherpte controle zouden uitvoeren.

Politieambtenaar Y stelt zich eveneens op het standpunt dat hij niet etnisch geprofileerd heeft. Hij en zijn collega's zijn op basis van het signalement gaan zoeken naar de verdachten. De donkere huidskleur maakte onderdeel uit van het signalement, aldus politieambtenaar Y. Hij wijst er verder op dat hij zich binnen de

politieorganisatie inzet als ambassadeur 'professioneel controleren' en dat hij ervaringsdeskundige is als het gaat om etnisch profileren.

Het informeren van ouders

De algemeen commandant stelt dat het een standaard werkwijze is om contact met de ouders van een minderjarige op te nemen als die minderjarige is aangehouden door de politie. Maar in dit geval had ook contact moeten worden opgenomen met de ouders van de jongens, aldus de betrokken politieambtenaren. Zij stellen dat het belangrijk is dat ouders op de hoogte zijn, omdat een verscherpte controle impact kan hebben.

De betrokken politieambtenaren stellen dat zij hun werkwijze hebben gewijzigd naar aanleiding van deze klacht. Zij nemen na een ingrijpende gebeurtenis tussen politie en een minderjarige contact op met de ouders van de minderjarige. De algemeen commandant stelt dat het goed zou zijn als dit een standaard werkwijze wordt.

Indien een ouder zijn telefoon niet opneemt, wordt er later nog eens geprobeerd te bellen aldus de betrokken politieambtenaren. Of de andere ouder wordt gebeld.

De weergave van het portofoonverkeer

Zoals hiervoor naar voren kwam, heeft er communicatie plaatsgevonden via twee portofoonkanalen. Naast het kanaal waarop communicatie plaatsvindt met het operationeel centrum, vindt communicatie plaats op de onderlijn. Op de onderlijn vindt communicatie plaats tussen medewerkers van de politie onderling. Hierna is de communicatie via beide portofoonkanalen gedeeltelijk uitgeschreven. De volledige, voor zover niet geanonimiseerde, weergaven van de communicatie zijn bijgevoegd als bijlagen.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat in eerste instantie de leeftijd van de verdachten niet in de weergave van het portofoonverkeer voorkwam. Naar aanleiding van vragen van een medewerker van de Nationale ombudsman hierover, liet de politie weten dat dit gedeelte in het audiobestand abusievelijk was gemist. Vervolgens is een aangepaste rapportage van het portofoonverkeer toegezonden.

De communicatie via de twee portofoonkanalen

16:17:54 uur

Operationeel centrum: eenheid 2, beetje vage melding. Aan de Tegelseweg ter hoogte van supermarkt [...] geeft melder aan dat een vriend van hem daar zou staan. Dat hij eerder daar bedreigd zou zijn door iemand met een vuurwapen. Een en ander komt ook heel slecht binnen via de intake omdat deze persoon ook slecht Nederlands spreekt. Maar mogelijk zou daar wat aan de hand zijn ter hoogte van [...]. Kunt u daar een onderzoek over instellen?

Eenheid 2: ja, gaan we heen.

16:18:40 uur

Operationeel centrum: eenheid 3 u wilt mee naar [...] over?

Eenheid 3: ja als het kan heel graag. Ik hoor net toevallig dat daar al een eenheid voor de deur staat.

Operationeel centrum: ja ik zie inderdaad eenheid 1 uitstralen. Eenheid 1, over?

Eenheid 1: ja operationeel centrum. Graag koppelen aan die melding ook.

Operationeel centrum: heeft u al een situatierapport voor het operationeel centrum, over?

Eenheid 1: negatief, we komen net aan.

Operationeel centrum: ja ontvangen hoor dank je wel. Uit.

16:21:32 uur

Eenheid 4: eenheid 1 voor eenheid 4

Eenheid 1: zeg het maar

Eenheid 4: heb je al meer info?

Eenheid 1: we zijn nu met een van de betrokkenen in gesprek. Maar echt een heel lastig gesprek. Hij geeft wel aan dat er drie personen de Schoolstraat zijn opgelopen. In de richting van de [...]. Eentje had een witte jas aan en een zwarte jas.

Eenheid 4: Wie zou dan mogelijk het vuurwapen hebben?

Eenheid 1: Dat is onduidelijk tot nu toe.

Eenheid 4: Dus richting Schoolstraat richting [...] Dan rijden wij die kant even op.

Eenheid 1: Het zouden drie gasten zijn. Eén witte jas. Eén zwarte jas.

Eenheid 4: En hoe lang is het geleden?

Eenheid 1: Dat durf ik echt niet te zeggen.

Eenheid 4: Ja ok. Algemeen commandant kan jij dan beeldjes krijgen van de Schoolstraat. Misschien dat ze nog iets zien lopen.

Algemeen commandant: mijn camera's zijn even vol dus..

16:22:49 uur

Eenheid 4: ja ok. Ik weet niet waar ze dan... een paar beeldjes... misschien is het wel makkelijk als wij hier ook beeld van krijgen.

Algemeen commandant: ze bellen net. Ze zijn aan het zoeken. Als ze wat hebben gaan we het horen.

Eenheid 4: yo.

16:22:54 uur

Operationeel centrum: eenheid 1, over?

Eenheid 1: Het gaat om een groepje van vier jongens. Waarvan twee jongens met dreadlocks. De derde zou een witte jas aan hebben, die heeft geen dreadlocks. Die zou een vuurwapen hebben.

Operationeel centrum: ok dus zou daadwerkelijk een vuurwapen hebben. U heeft het alleen over een witte jas. Verder nog blank, licht getint, donker getint? Over

Eenheid 1: Donker getint. Allemaal Antilliaanse afkomst.

Operationeel centrum: En heeft u wat meer informatie omtrent de positie van die persoon.

Eenheid 1: Hij zegt dat ze richting Schoolstraat of de Matrozenweg¹⁷ richting.

Operationeel centrum: Schoolstraat ok en dat vuurwapen is daadwerkelijk gezien over?

Eenheid 1: ja dat is correct.

Operationeel centrum: daadwerkelijk gezien. Ja is ontvangen. Ik had het nog niet meegegeven dan verzoek ik toch bij deze uw zware vesten aan te trekken. Eenheid 1 over?

Eenheid 1: ik heb meegeluisterd. Ik ga hem gelijk aantrekken.

Operationeel centrum: Dank je wel. Eenheid 4?

Eenheid 2: ja meegeluisterd.

Operationeel centrum: Eenheid 3, berichtgeving meegekregen?

Eenheid 3: yo, dank je wel.

Operationeel centrum: Dank je wel.

16:24:39 uur

Algemeen commandant: melding een kwartier oud he mannen. Houd daar rekening mee met je zoekgebied.

Onbekend: ja gaan we doen.

16:25:03 uur

Operationeel centrum: Eenheid 4, over?

Eenheid 4: we kijken mee met die melding.

¹⁷ Dit is een verzonnen naam.

Operationeel centrum: ja ontvangen. Ook voor u de zware vesten eenheid 4.
Eenheid 4: hebben we aan.
Operationeel centrum: Dank je wel hoor. Uit

16:25:19 uur

Algemeen commandant: Ter informatie. Cameratoezicht is aan het zoeken. En.. Cameratoezicht ja deze. Ik zou wel willen maar daar heb ik nu geen voertuigen voor.

16:25:42 uur

Algemeen commandant: Jongens aan de Boslaan...ter hoogte van [...] die camera.. heb ik drie Antilliaanse, in ieder geval getinte mannen. Waarvan er eentje opvallend met een witte jas.

Onbekend: ja we zijn bijna ter plaatse. Kan je het huisnummer nog een keer herhalen?

Algemeen commandant: ze staan bij [...] en [...]. Cameratoezicht doe is iets uitzoemen?

16:25:15 uur

Algemeen commandant: Ja volgens mij is het net voor de Dropweg¹⁸. Bij [...] staan ze bij een zaak/
Onbekend: ja is gehoord.

Onbekend: eenheid 2 wij rijden [...]. Dus als je even wacht rijden we gelijk op.

Algemeen commandant: jongens even wachten. Eentje met een groene jas, in ieder geval een groene capuchon. De andere heeft een zwarte capuchon op en een bril op. De andere heeft een witte jas, althans aan de bovenkant wit en aan de onderkant donker en die heeft een tasje om.

16:27:08 uur

Algemeen commandant: dus ik zou zeggen niet gelijk een BTGV of wat dan ook. Maar wel verscherpt. De jas is namelijk niet helemaal wit.

Onbekend: we zien ze echt niet hoor.

Algemeen commandant: Als je vanaf de Dropweg de Boslaan oprijdt, even kijken. Als je recht doorrijdt strakjes dan is het voor jou aan de linkerkant. Bij [...]. Vlak daarachter heb je [...].

16:27:50 uur

Algemeen commandant: nog even 50 meter verder en dan aan je linkerkant. Nu ongeveer.

16:28:20 uur

Eenheid 3: operationeel centrum, eenheid 3

Operationeel centrum: eenheid 3, over

Eenheid 3: Boslaan ter hoogte van [...] wordt een verscherpte controle uitgevoerd op een aantal personen die voldoen aan het signalement.

Operationeel centrum: Boslaan [...]. Is ontvangen en genoteerd.

16:28:46 uur

Operationeel centrum: eenheid 5

Eenheid 5: melding.. (onverstaanbaar)

Operationeel centrum: Tegelseweg zei u over?

Eenheid 5: ja correct

Operationeel centrum; ik ga u koppelen. Denkt u aan uw zware vesten.

Eenheid 1: Het zou gaan over jonge gasten van een jaartje of 25 a 30 jaar.

Operationeel centrum: 25 a 30 jaar. Ontvangen en genoteerd. Dank je wel.

16:29:07 uur

Eenheid 2: algemeen commandant voor de 1

¹⁸ Dit is een verzonnen naam.

Algemeen commandant: geef bericht

Eenheid 2: deze voldoet enigszins aan het signalement maar geen dreads. Dus als er een eenheid beschikbaar is even verder zoeken

Algemeen commandant: ja als jullie klaar zijn kunnen jullie ook verder. Cameratoezicht zoekt ook verder.

Eenheid 2: ja is gehoord.

16:29:43 uur

Operationeel centrum: eenheid 6

Eenheid 6: Kunt u ons koppelen aan de melding Boslaan dan zoeken we ook even mee.

Operationeel centrum: ik ga u koppelen. Ook voor u zware vesten.

Eenheid 6: ja gehoord.

16:30:31 uur

Algemeen commandant: ik krijg van verschillende te horen dat hij mogelijk dreads zou hebben. Ik kan het in de melding niet terug vinden.

16:30:34 uur

Eenheid 3: operationeel centrum, eenheid 3. De controle op de Boslaan is negatief. Niets aangetroffen.

Operationeel centrum: controle negatief. Is ontvangen. Dank je wel eenheid 3.

Bijlage II: rapportage portfoonverkeer

Rapportage inzake klacht [REDACTED]

Inzake de klacht van mevrouw [REDACTED] is er door mij, [REDACTED], Inspecteur van politie, werkzaam bij de afdeling Veiligheid, Integriteit en Klachten, van de Eenheid Rotterdam een onderzoek ingesteld naar het portfoonverkeer van de desbetreffende melding dd. 05 april 2021.

Hieronder wordt het beschikbare portfoonverkeer letterlijk weergegeven onder vermelding van de datum, tijd en roepnummer. De data is beschikbaar gesteld door een medewerker van het Operationeel Centrum (OC) van de politie Eenheid Rotterdam. De gehele melding heeft plaats gevonden op maandag 05 april 2021. Derhalve zal alleen het tijdstip benoemd worden. Tevens wordt opgemerkt dat voornamen van politiemedewerkers zijn weggelaten.

Portfoonverkeer:

16:17:54 uur

OC [REDACTED] over.

[REDACTED] OC [REDACTED] beetje vage melding. Aan de [REDACTED] straat ter hoogte van supermarkt [REDACTED] geeft melder aan dat een vriend van hem daar zou staan. Dat hij eerder daar bedreigd zou zijn door iemand met een vuurwapen. Een en ander komt heel ook heel slecht binnen via de intake omdat deze persoon ook slecht Nederlands spreekt. Maar mogelijk zou daar wat aan de hand zijn ter hoogte van [REDACTED]. Kunt u daar een onderzoek instellen over?

[REDACTED] Ja gaan we heen.

OC: Dank je wel [REDACTED] uit.

16:18:40 uur

OC [REDACTED] u wilt mee naar [REDACTED] over?

[REDACTED] Ja als het kan heel graag. Ik hoor net toevallig dat daar al een eenheid voor de deur staat.

OC: Ja ik zie inderdaad [REDACTED] uitstralen. [REDACTED] Rt [REDACTED] over?

[REDACTED] Ja OC. Graag koppelen aan die melding ook.

OC: Heeft u al een sitrap voor het OC over?

[REDACTED] Negatief we komen net aan.

OC: Ja ontvangen hoor dank je wel. Uit.

16:21:32 uur

[REDACTED] [REDACTED] voor de [REDACTED]

[REDACTED] Zeg het maar.

[REDACTED] Heb je al meer info?

[REDACTED] We zijn nu met een van de betrokkenen in gesprek. Maar echt een heel lastig gesprek. Hij geeft wel aan dat er drie personen de [REDACTED] zijn opgelopen. In de richting van [REDACTED] Eentje had een witte jas aan en een zwarte jas.

[REDACTED] Wie zou dan mogelijk een vuurwapen hebben?

[REDACTED] Dat is onduidelijk nog tot nu toe.

[REDACTED] Dus richting [REDACTED] richting [REDACTED].... Dan rijden wij die kant even op.

[REDACTED] Het zouden drie gasten zijn. 1 witte jas. 1 zwarte jas.

[REDACTED] En hoe lang is het geleden?

■ Dat durf ik echt niet te zeggen.

■ Ja ok. ■ kan jij dan beeldjes krijgen van de ■ Misschien dat ze nog iets zien lopen.

■ Mijn camera's zijn effe vol dus.....

16:22:49 uur

■ Ja ok. Ik weet niet waar ze dan...een paar beeldjes....misschien is het wel makkelijk als wij hier ook beeld van krijgen.

■ Ze bellen net. Ze zijn aan het zoeken. Als ze wat hebben gaan we het horen.

■ Yo.

16:22:54 uur

OC:RT ■ over?

■ Het gaat om een groepje van 4 jongens. Waarvan twee jongens met dreadlocks. De derde zou een witte jas aan hebben, die heeft geen dreadlocks. Die zou een vuurwapen hebben.

OC:Ok dus zou daadwerkelijk een vuurwapen hebben. U heeft het alleen over een witte jas. Verder nog blank, licht getint donker getint? Over.

■ Donker getint. Allemaal Antilliaanse afkomst.

OC:En heeft u wat meer informatie omtrent de positie van die persoon?

■ Hij zegt dat ze richting ■ of de ■ richting.

OC: ■ ok en dat vuurwapen is daadwerkelijk gezien over?

■ Ja dat is correct.

OC:Daadwerkelijk gezien. Ja is ontvangen. Ik had het nog niet mee gegeven dan verzoek ik toch bij deze uw zware vesten aan te trekken. ■ over?

■ Ik heb meegeluisterd. Ik ga hem gelijk aantrekken.

OC:Dank je wel. ■?

■ Ja mee geluisterd.

OC: ■ berichtgeving mee gekregen?

■ Yo dank je wel.

OC:Dank je wel.

16:24:39 uur

■ Melding een kwartier oud he mannen. Houd daar rekening mee met je zoekgebied. Onbekend:Ja gaan we doen.

16:25:03 uur

OC:RT ■ over?

■ We kijken mee met die melding.

OC:Ja ontvangen. Ook voor u de zware vesten ■.

■ Hebben we aan.

OC:Dank je wel hoor. Uit.

16:25.19 uur

■ Ter informatie. Cameratoezicht is aan het zoeken. En uhhh. Camertoezicht ja deze.... Ik zou wel willen maar daar heb ik nu geen voertuigen voor.

16:25:42 uur

■■■■ Jongens aan de ■■■■...ter hoogte van ■■■■ die camera...heb ik drie Antilliaanse, in ieder geval getinte mannen. Waarvan er eentje opvallend met een witte jas. Onbekend:Ja wij zijn bijna ter plaatse. Kan je het huisnummer nog een keer herhalen?

■■■■ Ze staan bij ■■■■ en ■■■■. Cameratoezicht doe is iets uitzoomen?

16:26:15 uur

■■■■ Uhhhh ja volgens mij is het net voor de ■■■■ Bij ■■■■ staan ze bij een zaak.

Onbekend:Ja is gehoord.

Onbekend ■■■■ wij rijden ■■■■ Dus als je effe wacht rijden we gelijk op.

■■■■ Jongens even wachten. Eentje met een groene jas, een ieder geval een groene capuchon. De andere heeft een zwarte capuchon op en een bril op. De andere heeft een witte jas, althans aan de bovenkant wit en aan de onderkant donker en die heeft een tasje om.

16:27:08 uur

■■■■ Dus ik zou zeggen niet gelijk een BTGV of wat dan ook. Maar wel uiteraard verscherpt. De jas is namelijk niet helemaal wit.

Onbekend:We zien ze echt niet hoor.

■■■■ Als je vanaf de ■■■■ de ■■■■ oprijdt....even kijken.... Als je recht door rijdt strakjes dan is het voor jou aan de linker kant. Bij ■■■■. Vlak daarachter heb je ■■■■

16:27:50 uur

■■■■ Nog even 50 meter verder en dan aan je linker kant. Nu ongeveer!

16:28:04 uur

OC:RT ■■■■ over.

■■■■ Kunt u ons ook koppelen aan de melding ■■■■

16:28:20 uur

■■■■ OC ■■■■

OC ■■■■ over

■■■■ ■■■■ ter hoogte van ■■■■ wordt een verscherpte controle uitgevoerd op een aantal personen die voldoen aan het signalement.

OC ■■■■ Is ontvangen en genoteerd.

16:28:46 uur

OC:RT ■■■■

■■■■ Melding.....(onverstaanbaar)

OC:De ■■■■ zei u over?

■■■■ Ja correct.

OC:Ik ga u koppelen. Denkt u aan uw zware vesten.

(onderstaande cursief afgebeelde tekst is abusievelijk niet genoteerd en is op 23 januari 2023 bijgevoegd en hoort bij de opname van 16:28:46 uur)

OC:RT [REDACTED] Over

[REDACTED]: Het zou gaan over jonge gasten van een jaartje of 25 a 30 jaar

OC: 25 a 30 jaar. Ontvangen en genoteerd. Dank je wel.

16:29:07 uur

[REDACTED] [REDACTED] voor de [REDACTED]

[REDACTED] Geef bericht.

[REDACTED] Deze voldoet enigszins aan het signalement maar geen dreads. Dus als er een eenheid beschikbaar is even verder zoeken.

[REDACTED] Ja als jullie klaar zijn kunnen jullie ook verder. Cameratoezicht zoekt ook verder.

[REDACTED] Ja is gehoord.

16:29:43 uur

OC:RT [REDACTED]

[REDACTED] Kunt u ons koppelen aan de melding [REDACTED] dan zoeken we ook even mee.

OC: ik ga u koppelen. Ook voor u zware vesten.

[REDACTED] Ja gehoord.

16:30:23 uur

[REDACTED] Moment [REDACTED] (onverstaanbaar) schakelt even uit.

16:30:31 uur

[REDACTED] Ik krijg van verschillende te horen dat hij mogelijk dreads zou hebben. Ik kan het in de melding niet terug vinden.

16:30:34 uur

[REDACTED] OC [REDACTED] de controle op [REDACTED] is negatief. Niets aangetroffen.

OC: Controle negatief negatief. Is ontvangen. Dank je wel [REDACTED].

Hierna is er nog door meerdere politie-eenheden verder gezocht naar de man met het vuurwapen er werd uiteindelijk niets aangetroffen.

Dit rapport is naar waarheid opgemaakt.

[REDACTED]